

Nr 285.

Ankom till riksdagens kansli den 7 december 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa förmåner i samband med avvecklingen av försvarsberedskapen.

(1:a avd.)

I propositionen nr 341 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 12 oktober 1945, dels för riksdagen anmält av Kungl. Maj:t i samband med den förstärkta försvarsberedskapens upphörande utfärdade, i statsrådsprotokollet närmare angivna reglerande föreskrifter med avseende å avlöning, familjebidrag och ledighet för viss personal vid krigsmakten samt hemförlovning av sjukskriven sådan personal, dels ock föreslagit riksdagen medgiva, att i statsrådsprotokollet angivna tilläggsbestämmelser rörande familjebidrag åt kroppsskadade må gälla tills vidare intill dess militärsättningsförordningen kan bliva helt eller delvis ersatt med nya stadganden i ämnet.

Frågan om meddelande av vissa reglerande föreskrifter i anslutning till den förstärkta försvarsberedskapens upphörande har varit underställd innevarande års riksdags prövning genom propositionerna nr 225 och 327. På grundval av riksdagens åt Kungl. Maj:t lämnade bemyndiganden har Kungl. Maj:t därefter utfärdat vissa bestämmelser angående avlöning och familjebidrag m. m. i samband med beredskapens upphörande. Under de överväganden, som föregått Kungl. Maj:ts beslut i ämnet, ha, framhåller föredragande statsrådet, uppkommit ytterligare en del med beredskapens avveckling sammanhängande spörsmål, vilka icke förutsetts vid tidpunkten för avlåtandet av nämnda propositioner men vilkas lösning i anslutning till utfärdandet av reglerande föreskrifter i de riksdagen underställda frågorna framstått såsom ofrånkomlig. I huvudsak torde, fortsätter statsrådet, de åtgärder, som befunnits erforderliga utöver dem som i berörda propositioner särskilt redovisats, falla inom ramen för de medgivanden för Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser på förevarande område, som av riksdagen utverkats. Då emellertid tvekan härvidlag kan i vissa hänseenden uppkomma, har det syntts statsrådet lämpligt att för riksdagen lämna en redogörelse för här avsedda åtgärder. Närmast gäller nämnda tvekan utfärdandet av bestämmelser angående *dels* utbetalande av terminslön för tiden 1—10 oktober 1945, *dels* avlöningsförmåner åt efterbesiktigade värnpliktiga ävensom krigsfamiljebidrag åt sådan personal, i den mån vederbörande fullgöra tjänstgöring det år de fylla 25 år eller tidi-

gare, dels avlöningsförmåner åt icke ständigt tjänstgörande, fast anställd personal, som efter beredskapens upphörande kvarbeordras eller inkallas för fullgörande av fredstjänstgöring, dels fortsatt anställande över stat av viss personal, dels ock förmåner åt viss personal, som erhållit ändrad förläggningsort men som icke kunnat företaga flyttning till den nya förläggningsorten.

Bestämmelserna om tillämpning av krigsfamiljebidragsförordningen, för vilka redogörelse lämnats i statsrådsprotokollet, grunda sig — med nyss angivet undantag — på riksdagens i olika sammanhang lämnade bemyndiganden. Stadgandena angående hemförlovning av sjukskriven personal ansluta sig direkt till de föreskrifter i sådant hänseende, som tidigare meddelats av Kungl. Maj:t. Nu berörda bestämmelser äro samtliga av övergångskaraktär och deras giltighet är sålunda tidsbegränsad.

I fråga om familjebidrag åt kroppsskadade har Kungl. Maj:t genom brev den 29 juni 1945 meddelat följande föreskrifter att gälla tills vidare intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.

a) Vad som föreskrives i 1 § och 7 § första stycket förordningen den 28 juni 1941 om familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada, skall gälla ändock att kroppsskada som där avses drabbat värnpliktig eller annan under tjänstgöring, varunder fredsfamiljebidragsförordning varit å honom tillämplig.

b) Vad som föreskrives i 7 § andra stycket sistnämnda förordning skall gälla ändock att där avsedd kroppsskada inträffat under tjänstgöring å tid, då värnpliktiga icke varit inkallade jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen eller motsvarande äldre bestämmelser.

c) Vad som föreskrives i 1 § 1 mom. kungörelsen den 30 juni 1944 (nr 457) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av berörda förordning skall äga tillämpning, ändock att vederbörande drabbats av kroppsskada under tjänstgöring å tid, då värnpliktiga icke varit inkallade jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen eller motsvarande äldre bestämmelser.

Av i viss mån annan natur äro, framhåller statsrådet, ifrågavarande tilläggsbestämmelser rörande familjebidrag åt kroppsskadade. Bestämmelserna innebära, att sådant familjebidrag skall tillkomma även värnpliktiga, som efter den 1 juli 1945 inkallas till fredstjänstgöring, samt sådan annan personal än värnpliktiga som före nämnda dag varit hänförlig under 1941 års förordning om dylika familjebidrag. Däremot ha bestämmelserna i regel icke någon självständig betydelse i fråga om värnpliktiga, som efter den 1 oktober 1945 kvarbliva i tjänst för fullgörande av dessförinnan påbörjad första tjänstgöring. Sistnämnda personalgrupp faller nämligen redan som följd av stadgandet i 1 § 1 mom. a) krigsfamiljebidragskungörelsen inom ramen för 1941 års förordning. Även om nu ifrågavarande tilläggsbestämmelser aktualiserats i samband med försvarsberedskapens upphörande, äro de dock, fortsätter statsrådet, icke enbart att anse såsom övergångsstadganden. Bestämmelserna ha i främsta rummet tillkommit för att fylla en lucka i det författningskomplex, som nu reglerar hithörande förhållanden. Därmed har självfallet icke avsetts att föregripa resultatet av pågående utredningar av frågor i samband med militärsättningsförordningen.

Vad slutligen angår i statsrådsprotokollet omförmälda stadganden om

ledighet i syfte att bereda vissa personalkategorier något rådrum för att ordna återgången till civil verksamhet har statsrådet framhållit, att dessa stadganden nära överensstämma med de inom det privata näringslivet gängse reglerna om uppsägningstid. Förslag om införande av en uttrycklig klausul om uppsägningstid i kontrakten med krigsfrivilliga är för närvarande under utarbetande. Det har syntts statsrådet få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela erforderliga föreskrifter i detta ämne.

De i statsrådsprotokollet berörda stadgandena hava syntts statsrådet vara av den art, att särskilt medgivande från riksdagens sida behöver utverkas endast i fråga om utvidgningen av bestämmelserna om familjebidrag åt kroppsskadade.

Såsom av ärendet framgår har innevarande års riksdag bemyndigat Kungl. Maj:t utfärda vissa bestämmelser, som äga samband med beredskapens upphörande. De av Kungl. Maj:t med anledning härav meddelade besluten hava emellertid, ehuru de torde få anses i huvudsak falla inom ramen för av riksdagen lämnade medgivanden, i en del fall dock grundats på åtgärder, som i nämnda sammanhang icke direkt redovisats för riksdagen. Utskottet får framhålla, att utskottet vid sin granskning av dessa föreskrifter, vilka Kungl. Maj:t i den föreliggande propositionen anmält för riksdagen, funnit desamma vara sakligt motiverade, varför utskottet lämnat de av Kungl. Maj:t sålunda fattade besluten utan erinran.

Utskottet.

Detsamma gäller Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 rörande utvidgning av bestämmelserna om familjebidrag åt kroppsskadade, varför utskottet tillstyrker förslaget i fråga.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anført rörande av Kungl. Maj:t i samband med den förstärkta försvarsberedskapens upphörande utfärdade, i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 12 oktober 1945 närmare angivna reglerande föreskrifter med avseende å avlöning, familjebidrag och ledighet för viss personal vid krigsmakten samt hemförloving av sjukskriven sådan personal,

b) medgiva, att i berörda statsrådsprotokoll angivna tilläggsbestämmelser rörande familjebidrag åt kroppsskadade må gälla tills vidare intill dess militärsättningsförordningen kan bli helt eller delvis ersatt med nya stadganden i ämnet.

Stockholm den 7 december 1945.

På statsutskottets vägnar:

ALGOT TÖRNKVIST.

Närvarande: se under utlåtandet nr 286.